

Ilustrowane prawo autorskie / Ryszard Markiewicz. – Stan prawny na 1 października 2018 r. – Warszawa, 2018

Spis treści

Wstęp	15
1 Wprowadzenie	17
1.1 Miejsce prawa autorskiego w systemie prawa	19
1.2 Kilka uwag o historii prawa autorskiego	20
1.3 Źródła prawa	23
1.4 Problemy ze stosowaniem prawa Unii Europejskiej	28
2 Przedmiot praw autorskich - utwór	31
2.1 Uwagi ogólne	33
2.2 Twórca – człowiek	34
2.3 Ustalenie utworu	38
2.4 Działalność twórcza o indywidualnym charakterze	39
2.4.1 Uwagi ogólne	39
2.4.2 Pomysł i inne elementy utworu z art. 1 ust. 21 pr. aut.	46
2.4.3 Zagadnienia sporne	52
2.4.3.1 Sens kryterium statystycznej jednorazowości	52
2.4.3.2 Nowość obiektywna jako przesłanka istnienia indywidualnego charakteru utworu	53
2.4.3.3 Pomysł jako utwór	56
2.4.3.4 Między niechronionym pomysłem a chronionym sposobem wyrażenia	68
2.4.3.5 Utwór a kontekst eksploatacji	77
2.4.3.6 Twórczość równoległa	79
2.4.3.7 Wytwory sztucznej inteligencji	82
2.4.3.8 Utwory nauczyciela akademickiego według ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce	86
2.5 Poszczególne rodzaje utworów i ich elementy	87
2.5.1 Uwagi ogólne	87
2.5.2 Utwory piśmiennicze	91
2.5.3 Utwory plastyczne	96
2.5.4 Wzory przemysłowe	97
2.5.5 Liternictwo - logo „Solidarności”	102
2.5.6 Fotografia	106
2.5.7 Bazy danych	119
2.5.8 Architektura	120
2.5.9 Dzieło techniczne	125
2.5.10 Programy komputerowe	126
2.6 Wyłączenia spod ochrony autorskiej	128
2.6.1 Uwagi ogólne	128
2.6.2 Zagadnienie sporne: materiał urzędowy jako utwór	133

2.7 Elementy chronione w utworze - praktyka	135
2.7.1 Uwagi ogólne	135
2.7.2 Zagadnienia sporne - niepewność ocen	139
2.8 Prawne kategorie utworów	147
2.8.1 Dzieło zależne, dzieło z zapożyczeniami i inspirowane	147
2.8.1.1 Zagadnienie sporne - fotografia wykorzystana w utworze plastycznym	154
2.8.2 Utwory wyodrębniane ze względu na ich autorstwo	160
2.8.2.1 Uwagi wstępne	160
2.8.2.2 Utwory połączone	160
2.8.2.2.1 Uwagi ogólne	160
2.8.2.2.2 Zagadnienia sporne	163
2.8.2.3 Utwory współautorskie	164
2.8.2.3.1 Uwagi ogólne	164
2.8.2.3.2 Zagadnienia sporne	166
2.8.2.3.3 Relacje	170
3 Powstanie i czas trwania ochrony autorskiej. Terytorializm, formalności. Monizm i dualizm	173
3.1 Uwagi ogólne	175
3.2 Powstanie ochrony	178
3.3 Autorskie prawa osobiste - czas ochrony	179
3.4 Autorskie prawa majątkowe - czas ochrony	180
3.4.1 Uwagi ogólne	180
3.4.2 Czas ochrony utworów w Polsce	182
4 Podmiot praw autorskich	187
4.1 Autorskie prawa osobiste	189
4.2 Autorskie prawa majątkowe	190
4.2.1 Uwagi ogólne	190
4.2.2 „Pracownicze” utwory	192
4.2.2.1 „Standardowe” utwory pracownicze	192
4.2.2.2 Pracownicze utwory naukowe	194
4.2.2.3 Pracownicze programy komputerowe	196
4.2.2.4 Utwory „studenckie”	196
4.3 Znaczenie pojęcia „twórca” w prawie autorskim	197
5 Autorskie dobra osobiste	199
5.1 Uwagi ogólne	201
5.2 Zagadnienia sporne	202
5.2.1 Relacja do dóbr osobistych prawa powszechnego	202
5.2.2 Więzy twórcy z utworem	203
5.2.3 Dozwolony użytek jako normatywna podstawa ograniczenia ochrony autorskich dóbr osobistych	205
5.2.3.1 Uwagi ogólne	205
5.2.3.2 Dwa modele interpretacji	206
5.2.3.3 Korekta ochrony autorskich dóbr osobistych ze względu na dozwolony użytek	210

5.2.3.4 Klauzula z art. 35 pr. aut. jako podstawa ochrony dóbr osobistych	212
5.2.3.5 Wyważanie interesów na gruncie art. 35 pr. aut.	216
5.2.3.6 Sprawa żrebaka	217
5.2.4 Autorskie dobra osobiste wobec nietwórczych elementów utworu	219
5.3 Prawo do autorstwa	223
5.3.1 Uwagi ogólne	223
5.3.2 Plagiat	224
5.4 Prawo do integralności i rzetelnego wykorzystania utworu	229
5.4.1 Prawo do integralności	230
5.4.2 Prawo do rzetelnego wykorzystania utworu	239
5.4.3 Zagadnienia sporne	243
5.4.3.1 Prawo do integralności a prawo do rzetelnego wykorzystania utworu	243
5.4.3.2 Prawo do integralności a dzieło zależne i z zapożyczeniami	246
5.5 Prawo decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu	249
5.6 Inne autorskie prawa osobiste	251
5.6.1 Prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu	251
5.6.2 Prawo do odstąpienia od umowy lub do jej wypowiedzenia ze względu na istotne interesy twórcze	253
5.6.3 Prawo dostępu do utworu	254
5.6.4 Uprawnienia twórcy ze względu na zamiar zniszczenia egzemplarza utworu	255
6 Autorskie prawa majątkowe	257
6.1 Uwagi ogólne	259
6.2 Korzystanie z utworu	261
6.2.1 Uwagi ogólne	261
6.2.2 Zagadnienia sporne	263
6.2.3 Prawo do reprodukcji utworu (utrwalanie i zwielokrotnianie)	266
6.2.3.1 Zagadnienia sporne	268
6.2.4 Prawo do dystrybucji (obróć oryginałem lub egzemplarzem)	271
6.2.4.1 Uwagi ogólne	271
6.2.4.2 Działania poprzedzające dystrybucję egzemplarzy utworu	273
6.2.4.3 Wyczerpanie prawa	274
6.2.4.3.1 Uwagi ogólne	274
6.2.4.3.2 Zagadnienia sporne	277
6.2.4.3.2.1 Zwielokrotnienia utworu	277
6.2.4.3.2.2 Wyczerpanie prawa wobec udostępnienia utworu <i>on-line</i>	278
6.2.4.3.2.3 Ograniczenia umowne zbywcy egzemplarza utworu a wyczerpanie prawa	280
6.2.4.3.2.4 Linkowanie a wyczerpanie prawa	283
6.2.5 Rozpowszechnianie w inny sposób niż przez obrót egzemplarzem dzieła	283
6.2.5.1 Uwagi ogólne	283
6.2.5.2 Publiczne udostępnianie utworów	285
6.2.5.3 Zagadnienia sporne	287

6.2.5.3.1 Publiczne udostępnienie utworu w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości	287
6.2.5.3.2 Linkowanie w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości	289
6.2.5.3.3 Linkowanie a wyczerpanie prawa	299
6.2.5.3.4 Odpowiedzialność za wyszukiwarki w sieciach <i>peer-to-peer</i>	301
6.2.5.3.5 Linkowanie a wyłączenie odpowiedzialności usługodawcy na podstawie ustawy z 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną	302
6.2.5.3.6 Implementacja krajowa prawa Unii Europejskiej w kształcie przyjętym przez Trybunał Sprawiedliwości w zakresie publicznego udostępniania utworu	304
6.3 Prawo do wynagrodzenia	307
6.4 <i>Droit de suite</i>	309
6.5 „Prawo” do rozporządzania utworem	310
6.6 Ochrona przed usuwaniem zabezpieczeń	311
7 Dozwolony użytek	315
7.1 Uwagi ogólne	317
7.2 Wymienienie imienia i nazwiska twórcy oraz źródła	324
7.3 Uprzednie rozpowszechnienie utworu	325
7.4 Zagadnienia ogólne - problemy sporne	326
7.4.1 Niezawiniony brak świadomości, że utwór uprzednio nie był rozpowszechniony	326
7.4.2 Stosowanie testu trójstopniowego z dyrektywy 2001/29/WE i art. 35 pr. aut.	327
7.4.3 Bezpośrednie stosowanie Konstytucji, KPP i EKPC dla rozszerzenia swobody eksploatacji cudzych utworów poza dozwolonym użytkiem	329
7.4.4 Dozwolony użytek: sprzeczność między dyrektywą 2001/29/WE a polskim prawem autorskim w zakresie poszanowania autorskich dóbr osobistych	335
7.5 Postacie dozwolonego użytku	337
7.5.1 Dozwolony użytek osobisty	337
7.5.1.1 Uwagi ogólne	337
7.5.1.2 Zagadnienia sporne	341
7.5.1.2.1 Bezprawne źródło pozyskiwania utworów	341
7.5.1.2.2 Kopiowanie „dużych” utworów	345
7.5.2 Licencja dla „eksploatacji internetowej”	346
7.5.3 Cytat	349
7.5.3.1 Uwagi ogólne	349
7.5.3.2 Zagadnienia sporne	353
7.5.3.2.1 „Prawa gatunku twórczości” w świetle dyrektywy 2001/29/WE	353
7.5.3.2.2 Cytat jako narzędzie dla tworzenia remiksów	354
7.5.3.2.3 Cytat w „nieutworze”	356
7.5.3.2.4 Dopuszczalność wprowadzania zmian w cytowanym utworze	357
7.5.3.2.5 Cytaty w tej książce	358
7.5.3.2.6 Cytat w ujęciu prof. Lionela Bently	361
7.5.3.2.7 Rozszerzenie granic cytatu w świetle orzeczenia w sprawie Deckmyn	362

7.5.3.2.8 Przykłady sporów sądowych	362
7.5.4 Parodia	373
7.5.4.1 Uwagi ogólne	373
7.5.4.2 Konieczne cechy parodii w rozumieniu art. 291 pr. aut.	381
7.5.4.2.1 Wypowiedź o charakterze humorystycznym	381
7.5.4.2.2 Nawiązanie do istniejącego utworu	383
7.5.4.2.3 Właściwa równowaga w parodii	386
7.5.4.2.4 Parodia w zakresie uzasadnionym prawami gatunków twórczości	390
7.5.4.3 Niekonieczne cechy parodii w rozumieniu art. 291 pr. aut.	390
7.5.4.4 Zagadnienia sporne	397
7.5.4.4.1 Wskazanie autorstwa (źródła) dzieła parodiowanego	397
7.5.4.4.2 Podstawy prawne wymogu „zachowania właściwej równowagi” przy ocenie dopuszczalności parodii	397
7.5.4.4.3 Autorskie prawa osobiste a parodia	398
7.5.4.4.4 Dobra osobiste prawa powszechnego przy wyważeniu interesów na gruncie testu trójstopniowego i art. 35 pr. aut.	400
7.5.4.4.5 Parodia a cytaty	402
7.5.4.5 Parodia i reklama	402
7.5.4.6 Rozszerzenie granic cytatu w świetle orzeczenia w sprawie Deckmyn	404
7.5.5 Niezamierzone włączenie utworu do innego utworu	405
7.5.6 Prawo panoramy	407
7.5.7 Przedruk	411
7.5.8 Licencja dla zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych lub w celu prowadzenia badań naukowych	413
7.5.9 Licencje dla bibliotek	416
7.5.10 Dzieła osierocone i niedostępne w handlu	419
7.5.11 Licencja dla osób niepełnosprawnych	423
7.5.12 Inne postacie licencji	425
8 Czynności prawne w prawie autorskim	429
8.1 Uwagi ogólne	431
8.2 Umowy licencyjne	432
8.3 Umowy o przeniesienie prawa	433
8.4 Wspólne reguły dla umów licencyjnych i przenoszących prawa autorskie	434
8.5 Szczególne postacie umów autorskich	438
8.6 Open access, open source, Creative Commons, Free Culture - wyzwania dla prawa autorskiego	439
8.7 Zagadnienia sporne - kwestie umów prawa autorskiego	443
8.8 Jednostronne czynności prawne	452
9 Regulacje odrębne	457
9.1 Utwory audiowizualne	459
9.1.1 Uwagi ogólne	459
9.1.2 Zagadnienie sporne - utwory wkładowe w dziełach audiowizualnych	462

9.2 Programy komputerowe	463
9.2.1 Uwagi ogólne	463
9.2.2 Zagadnienia sporne	469
9.2.2.1 Uprawnienia legalnego dysponenta programu komputerowego	469
9.2.2.2 Prawo o ustroju sądów powszechnych	472
9.2.2.3 Prawo wyłączne do programu źródłowego?	473
9.2.2.4 Status gier komputerowych i multimediiów	476
10 Ochrona praw autorskich	481
10.1 Bezpośrednie i pośrednie naruszenie praw autorskich	483
10.2 Autorskie prawa osobiste	488
10.3 Autorskie prawa majątkowe	491
10.3.1 Uwagi ogólne	491
10.3.2 Roszczenia	499
10.3.3 Postępowania pomocnicze i tymczasowe środki ochrony	508
10.3.3.1 Uwagi ogólne	508
10.3.3.2 Roszczenia informacyjne	509
10.3.3.3 Zabezpieczenie dowodów i roszczeń	512
10.4 Roszczenie prewencyjne z art. 439 k.c.	514
10.5 Wyłączenie odpowiedzialności usługodawcy za naruszenia praw autorskich w Internecie	515
10.6 Kontrola graniczna	519
11 Prawa pokrewne	521
11.1 Uwagi ogólne	523
11.2 Prawa do artystycznych wykonań	523
11.2.1 Problemy sporne	525
11.3 Prawa do fonogramów i wideogramów	527
11.4 Prawo do nadań	528
11.5 Prawo wydawcy do pierwszych wydań	529
11.5.1 Zagadnienia sporne	531
11.6 Prawo opracowującego wydania krytyczne i naukowe	533
12 Ochrona <i>sui generis</i> baz danych	537
12.1 Uwagi ogólne	539
12.2 Zagadnienia sporne	542
12.2.1 Niedookreślone przesłanki ochrony	542
12.2.2 Ograniczenie swobody umów	543
12.2.3 Czas ochrony	545
13 Zbiorowy zarząd prawami autorskimi i pokrewnymi	547
13.1 Uwagi ogólne	549
13.2 Podstawa do wykonywania zbiorowego zarządu przez organizacje zbiorowego zarządzania	551
13.2.1 Uwagi ogólne	551
13.2.2 Umowa o zbiorowe zarządzanie	551
13.2.3 Umowa o reprezentacji	552
13.2.4 Obowiązkowe pośrednictwo organizacji zbiorowego zarządzania	556

13.2. 5 Niezależne podmioty zarządzające prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi	557
13.3 Wykonywanie zbiorowego zarządu w stosunkach zewnętrznych	558
13.3. Uwagi ogólne	558
13.3.2 Tabele wynagrodzeń	559
13.3.3 Postępowanie mediacyjne	561
13.4 Domniemanie	562
13.5 Zagadnienia sporne	562
14 Konwencje międzynarodowe	567
14.1 Prawo autorskie	569
14.1.1 Konwencja berneńska	569
14.1.2 Traktat TRIPS	573
14.1.3 Traktat WIPO o prawie autorskim	576
14.1.4 Traktat WIPO o dostępie osób niewidomych do utworów drukowanych	577
14.2 Prawa pokrewne	578
14.2.1 Konwencja rzymska	578
14.2.2 Traktat TRIPS	580
14.2.3 Traktat WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach	581
14.2.4 Pekijski traktat w sprawie audiowizualnych artystycznych wykonań	583
15 Prawo międzynarodowe prywatne a prawo autorskie - sygnalizacja	585
15.1 Jurysdykcja	587
15.2 Prawo właściwe	589
16 Ochrona karna - sygnalizacja	593
17 Dyrektywa w sprawie praw autorskich na jednolitym rynku cyfrowym - sygnalizacja	599
Spis ilustracji	607